

**PREZIDENT MAKTABLARI – DAVLAT IXTISOSLASHGAN
MAKTABLARINING MUHIM NAMUNASI SIFATIDA**

Xudayberdiyeva Dilafroz Abidovna,
Toshkent Kimyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

Jumayeva Guliniso Obidjon qizi,
Toshkent Kimyo xalqaro universiteti,
“Boshlang'ich ta'lim” yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada Prezident maktablarining davlat ixtisoslashgan maktablarining muhim namunasi sifatida namoyon bo'luvchi jihatlari haqida so'z yuritildi.

Kalit so'zlar: Prezident maktablari, ijod maktablari, ixtisoslashtirilgan maktablar, xususiy maktablar, nodavlat ta'lim tashkilotlari.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Prezident maktablarini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida” 2019-yil 20-fevraldagi PQ-4199-son qarori ijrosini ta'minlash maqsadida Prezident maktabi faoliyati yo'lga qo'yildi.

Prezident maktablarini tashkil etishning maqsadi iqtidorli bolalarni aniqlash, ta'lim jarayonida ilg'or texnologiyalarni qo'llagan holda ularni o'qitish va tarbiyalash bo'yicha yaxlit tizim yaratish, iste'dodli yoshlarni yanada qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish, ma'nan yetuk va intellektual jihatdan barkamol avlodni shakllantirishdan iborat.

Quyidagilar Prezident maktablarining asosiy vazifalari hisoblanadi:

-iqtidorli bolalarni aniqlash, tanlash va o'qitish, ularning har tomonlama rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratish, shuningdek, o'quvchilarning intellektual, ilmiy va ijodiy salohiyatini ochib berish;

-tabiiy va aniq fanlarni chuqur o'rganish, xorijiy tillar, muhandislik va axborot texnologiyalarini o'zlashtirishni tashkil qilish, o'quvchilarning innovatsion g'oyalari va ishlanmalarini rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratish;

-o'quvchilarni o'qitish va bilimni baholashning zamonaviy uslublarini, shuningdek, ta'lim dasturlarining integratsiyalashuviga asoslangan o'qitishning fanlararo

yondashuvini joriy qilish va keyinchalik ijobiy tajribani xalq ta'limi tizimiga tatbiq etish;

-o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish, ularda yetakchilik ko'nikmalari va notiqlik san'atini rivojlantirish, tanqidiy fikrlash, axborotni izlash, tahlil qilish va qayta ishlash, olingan bilimlarni amaliyotda qo'llash malakasini oshirish;

-o'quvchilarning umumta'lim fanlari bo'yicha xalqaro olimpiadalar, tanlovlar va musobaqalarda munosib ishtirokini ta'minlash;

-o'quvchilarda vatanparvarlik va Vatanga muhabbat tuyg'usini, bag'rikenglik, qonunlar, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni hurmat qilish munosabatini, hayotga qat'iy ishonch va qarashlarni shakllantirish;

-o'quv dasturlarining uzluksizligini ta'minlash masalalarida shu yo'nalisdagi milliy va xorijiy umumiy o'rta va oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish, bitiruvchilarning ilg'or xorijiy oliy ta'lim muassasalarida va ularning respublikamizdagi filiallarida o'qishini davom ettirish.

Prezident maktablari quyidagi huquqlarga ega:

-belgilangan (ikkita sinfga bir xil — 12 nafardan o'quvchi taqsimlangan, 24 nafar o'quvchidan iborat) yillik qabul kvotasi doirasida o'quvchilarni qabul qilish;

-tasdiqlangan o'quv rejalari va dasturlari asosida o'quv mashg'ulotlari jadvalini ishlab chiqish va tasdiqlash;

-o'z ustavida belgilangan faoliyatini amalga oshirish uchun qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa moliyaviy manbalarni jalb qilish;

-ishchi organ bilan birgalikda yuqori malakali xorijiy mutaxassislar va boshqa xodimlarni jalb etish;

-vazirlik hamda boshqa davlat organlari va tashkilotlari tomonidan davlat siyosati, ijtimoiy-madaniy va xalq ta'limi sohasidagi muhim masalalarni muhokama qilish va dolzarb muammolarni hal etishga bag'ishlangan yig'ilishlarda, majlislarda va boshqa tadbirlarda belgilangan tartibda ishtirok etish;

-vazirlikning tegishli tarkibiy bo'linmalari bilan o'ziga yuklangan vazifalarni o'z vaqtida, samarali va sifatli bajarish uchun belgilangan tartibda o'zaro hamkorlik qilish;

-Prezident maktablari bitiruvchilariga davlat namunasidagi ta'lim to'g'risidagi hujjat (guvohnoma, shahodatnoma) bilan bir qatorda yetakchi xorijiy oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirish imkoniyatini beruvchi xalqaro darajadagi tegishli

dastur diplomlarini (International Baccalaureate, Advanced Placement yoki International Advanced Levels) berish;

-sogʻlom ovqatlantirishni tashkil etish uchun tanlov jarayonini amalga oshirish orqali eng yaxshi takliflar asosida tadbirkorlik subyektlari bilan shartnoma tuzish.

Prezident maktablariga respublika umumtaʼlim muassasalarining toʻrtinchi (birinchi oʻquv yilida — toʻrtinchi — toʻqqiz) sinf bitiruvchilari orasidan qobiliyatli va iqtidorli (baholar tabeli asosida tegishli STEAM fanlari (matematika, biologiya (tabiatshunoslik), informatika va axborot texnologiyalari, fizika, algebra, geometriya, kimyo) boʻyicha aʼlo bahoga tugatgan) bolalar tanlov asosida qabul qiladi.

Prezident maktablariga qabul jarayonida oʻquvchilardan aʼlo baho talab etiladigan STEAM fanlarining (sinflar kesimida) tegishli roʻyxati vazirlik tomonidan tasdiqlanadi.

Oʻquvchilarni qabul qilish ishchi organ tomonidan taʼlim sohasida xizmat koʻrsatuvchi ixtisoslashtirilgan xorijiy tashkilot bilan birgalikda oʻtkaziladigan kirish imtihonlari natijalari asosida amalga oshiriladi.

Prezident maktablariga qabulni toʻgʻri tashkil etish masʼuliyati ishchi organga yuklanadi. Prezident maktablariga teng huquqlilik, adolat va shaffoflik prinsiplari asosida qabul qilinadi.

Belgilangan kvotaga asosan kirish imtihonlari natijalari boʻyicha eng yuqori ball olgan oʻquvchilar oʻqishga qabul qilinadilar.

Hujjatlar faqat nomzod oʻqiyotgan umumtaʼlim muassasasi joylashgan hududdagi Prezident maktabiga topshiriladi.

Chet el fuqarolari Prezident maktabiga hujjatlarni topshirish huquqiga ega emas.

Prezident maktablariga kirish imtihonlari ikki bosqichda oʻtkaziladi:

-1-bosqich — matematika fanidan 30 ta topshiriqdan iborat test shaklida oʻtkaziladi.

Belgilangan vazifani bajarish uchun 90 daqiqa vaqt ajratiladi;

-birinchi bosqich natijasiga koʻra qabul kvotasida belgilangan har bir oʻringa 20 kishi hisobidan maksimal talabgorlar 2-bosqichda ishtirok etishga ruxsat etiladi;

-2-bosqich — axborotni tahlil qilish va solishtirish qobiliyatini aniqlash boʻyicha — 16 ta masala;

-mantiq elementlari boʻlgan matematika fanidan — 24 ta masala;

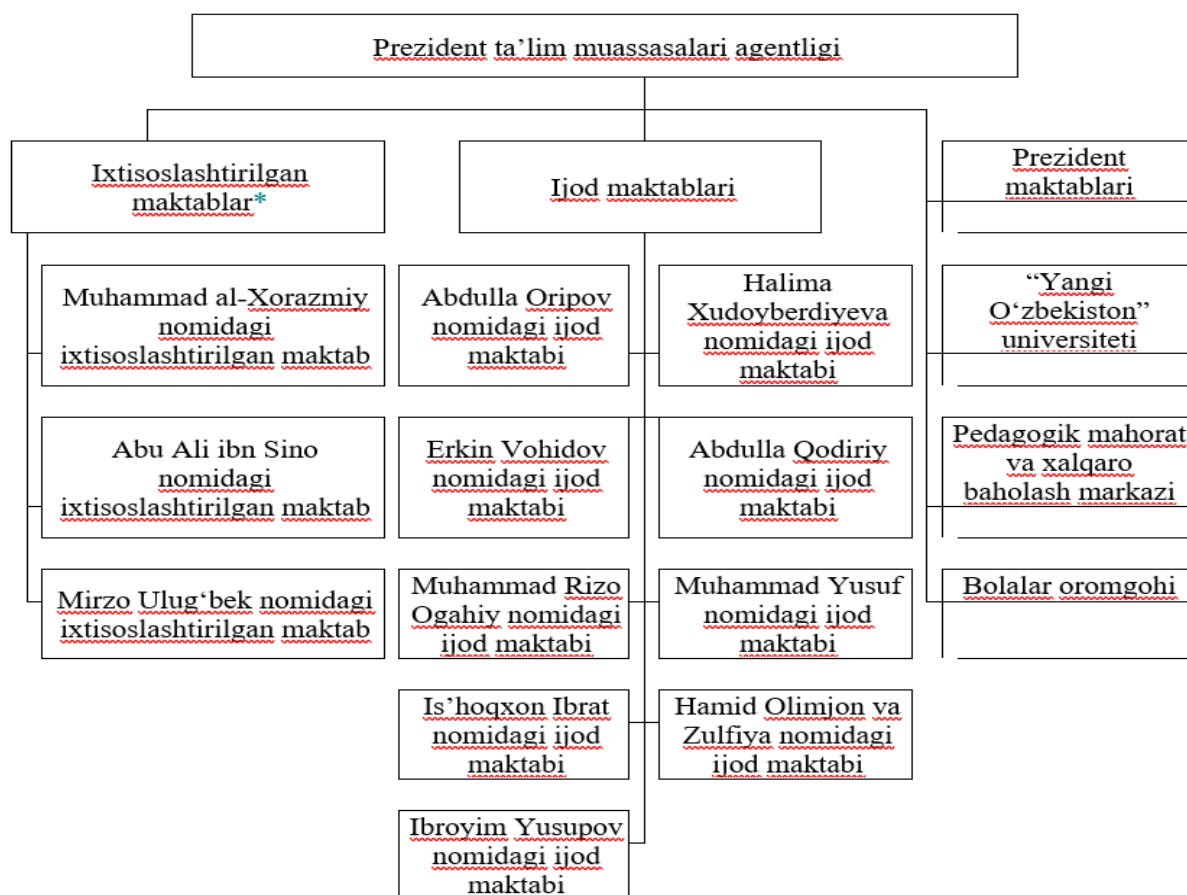
-ingliz tilidan — 55 ta test.

2-bosqich kirish imtihonlari uchun jami 150 daqiqa vaqt ajratiladi.

Ijod maktablari va ixtisoslashtirilgan maktablarda o‘quvchi yoshlarga buyuk ajdodlarimiz va adiblarimizning boy ijodiy merosini o‘rgatish, ularga munosib voris etib tarbiyalashga yo‘naltirilgan kompleks o‘quv-tarbiya jarayonlari yo‘lga qo‘yildi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 9-sentabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasi huzuridagi Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish agentligini tashkil etish to‘g‘risida”gi PF-5815-sonli farmoniga ko‘ra O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish agentligining idoraviy bo‘ysunuv bo‘yicha tashkiliy tuzilmasi quyidagi chizmada keltirilgan.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablar faoliyatini yanada takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 2021-yil 19-iyuldagi PQ-5188-sonli qaroriga ko‘ra:

1-rasm. Prezident ta'lim muassasalari agentligining tashkiliy tuzilmasi

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish agentligi:

-Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarda yoshlarni aniqlash, tanlash, o‘qitish va tarbiyalash sohasida davlat siyosatini ishlab chiqadi va uni amalga oshiradi;

-Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablar uchun davlat ta’lim standartlarini tasdiqlaydi;

-davlat ta’lim standartlariga muvofiq Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablar faoliyatini yagona tarzda muvofiqlashtirishni hamda unga uslubiy rahbarlik qilishni amalga oshiradi;

-Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarning moddiy-texnika bazasini mustahkamlaydi, mazkur maktablarda bino va inshootlarni ekspluatatsiya qilish ishlarini monitoring qiladi va muvofiqlashtiradi.

Agentlik respublika davlat boshqaruvi organi hisoblanadi.

Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablar uchun o‘rnatiladigan davlat ta’lim standartlari Agentlik tomonidan tasdiqlanadi.

“O‘qituvchi” ilmiy-uslubiy nashriyot markazi darsliklar va o‘quv-uslubiy qo‘llanmalarni tayyorlash va nashr etish bilan bog‘liq ishlarni muvofiqlashtiradi va davlat xaridi bo‘yicha ta’minlaydi.

Ijod maktablarida har bir sinfdagi o‘quvchilar soni 20 nafarni tashkil qiladi, 7-sinflarga qabul qilish esa ijodiy tanlovlar, test va boshqa sinovlar asosida amalga oshiriladi;

Ijod maktablarida o‘quvchilar sonidan qat’i nazar 1 shtat birligida kutubxonachi lavozimi kiritiladi;

O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a‘zolari muntazam ravishda ijod maktablarida o‘quvchilarning ijodiy iste’dodini rivojlantirishga qaratilgan mashg‘ulotlar olib boradi;

Ijod maktablarida o‘qituvchilik faoliyati bilan shug‘ullanayotgan O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a‘zolari mehnatiga haq to‘lash umumiy o‘rta ta’lim maktablari o‘qituvchilari mehnatiga soatbay haq to‘lashga muvofiq amalga oshiriladi.

Toshkent viloyati hokimligi va “Chorvoq” erkin turistik zonasi direksiyasi” DUK Yer resurslari, geodeziya, kartografiya va davlat kadastri davlat qo‘mitasi bilan

tomonidan Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablar o'quvchilari uchun yozgi sport-sog'lomlashtirish oromgohi, shuningdek, Agentlik va Markaz xodimlari uchun dam olish zonasi sifatida qulay tabiiy sharoitlarga ega yer uchastkasi ajratilgan.

Agentlik huzurida Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish jamg'armasini shakllantirish manbalari:

- jismoniy va yuridik shaxslarning, shu jumladan O'zbekiston Respublikasi norezidentlarining **homiyluk xayriyalari**;
- xalqaro moliya tashkilotlari va xorijiy davlatlarning **grantlari** va **texnik ko'mak ko'rsatish mablag'lari**;
- Jamg'armaning **vaqtincha bo'sh turgan mablag'larini** joylashtirishdan olingan daromadlar, qonun hujjatlari bilan taqiqlanmagan boshqa tushumlar.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablarni rivojlantirish agentligi qonun hujjatlariga muvofiq boshqa vakolatlarni ham amalga oshirishi mumkin.

- O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi Ixtisoslashtirilgan o'quv-tarbiya muassasalari faoliyatini amalga oshirilishi uchun **zarur mablag'larni** 2020-yildan boshlab **Davlat budjetining** parametrlarida har yili nazarda tutadi
- 2019-yil 1-sentabrdan boshlab ixtisoslashtirilgan o'quv-tarbiya muassasalarining rahbar va pedagog xodimlari, shu jumladan tarbiyachilar va tarbiyachi yordamchilariga mehnatning alohida sharoitlari uchun bazaviy tarif stavkasining **75 foizi** miqdorida har **oylik ustama** haqi to'lanadi.

- O'quv-tarbiya muassasalari shtatlar jadvallarida har **20 nafar tarbiyalanuvchiga bir nafar psixolog**, shuningdek, Respublika qiz bolalar o'quv-tarbiya muassasasiga **bir nafar shifokor-ginekolog** shtat birliklarini ajratish zarur.

- ichki ishlar organlarining voyaga yetmaganlarga ijtimoiy-huquqiy yordam ko'rsatish markazlari ko'pi bilan **qirq besh kun** muddatda voyaga yetmaganni Muassasaga yoki Respublika o'quv-tarbiya muassasalariga joylashtirishning maqsadga muvofiqligi haqida xulosa taqdim etadi

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-maydagi PQ-4342-son qaroriga ILOVA

Qarovsiz va nazoratsiz qolgan voyaga yetmaganlarni joylashtirish mumkin bo'lgan ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalari

T/r	Vazirlik va idora nomi	Maktab-internatlar soni	Litseylar soni	Jami
1.	O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi	134	—	134
2.	O'zbekiston Respublikasi Jismoniy tarbiya va sport vazirligi	28	—	28
3.	O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi	3	2	5
4.	O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi	—	3	3
5.	O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi	—	1	1
6.	O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi	1	—	1
7.	O'zbekiston futbol assotsiatsiyasi	14	—	14
	Jami	180	6	186

Nodavlat ta'lim tashkilotlarining faoliyatini litsenziyalash "Faoliyatning ayrim turlarini litsenziyalash to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni bilan tartibga solinadi.

Nodavlat ta'lim tashkilotlariga litsenziya berish, litsenziyaning amal qilishini to'xtatib turish yoki tugatish, shuningdek uni bekor qilish va qayta rasmiylashtirish Ta'lim inspeksiyasi tomonidan amalga oshiriladi.

Litsenziyalar nomuayyan muddatga, ta'limning har bir turi uchun alohida beriladi. O'zbekiston Respublikasi hududida faoliyat ko'rsatayotgan maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus, professional va oliy ta'lim tashkilotlari, shuningdek maktabdan tashqari ta'limni, oliy ta'limdan keyingi ta'limni, kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirishni amalga oshiruvchi ta'lim tashkilotlari davlat ta'lim standartlariga, davlat ta'lim talablariga hamda o'quv dasturlariga muvofiqlik jihatidan attestatsiyadan va davlat akkreditatsiyasidan o'tkaziladi.

Ta'lim tashkilotlarini attestatsiyadan va davlat akkreditatsiyasidan o'tkazish besh yil muddatga amalga oshiriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Махаммадиев А. Т., Анварова М. Д. Творческий подход дошкольного преподавателя к образованию // Экономика и социум. – 2021. – №. 2-2. – С. 25-28.
2. Махаммадиев А. Т., Каххарова С. М. Мышление, сознание и грамотность современные философские вопросы речевого образования // Экономика и социум. – 2021. – №. 4-2. – С. 168-171.
3. Махаммадиев А. Т. Образование-источник новых идей, творческого мышления и нововведений // Профессиональное самоопределение молодежи инновационного региона: проблемы и перспективы. – 2018. – С. 156-157.
4. Abidovna X. D., Abduqodir o'g'li X. J. Ta'lim xizmatlarini takomillashtirishda rivojlangan mamlakatlar tajribasi // " Russian" Инновационные подходы в современной науке. – 2023. – Т. 9. – №. 1.
5. Abidovna X. D., Abduqodir o'g'li X. J. Ta'lim turlari va ularning amalga oshirilish mexanizmlari // " Germany" Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. – 2023. – Т. 9. – №. 1.

6. Asatillaevich A. B. The main tasks of teaching a student to youth lesson in relation to specialists //World Bulletin of Social Sciences. – 2022. – Т. 8. – С. 123-126.
7. Arziqulova S. Talim-tarbiyada MTM bilan ota-ona hamkorligi //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 140-143.
8. Xudoyberdiyeva D. A. Management Of Service Rendering Organizations And Its Own Characteristics //ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ. – 2019. – С. 24-25.
9. Zakirova M. J., Abidovna X. D. Effective organization and management of preschool institution activities //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2022. – Т. 12. – №. 5. – С. 184-191.
10. Abidovna X. D. THE IMPORTANCE OF THE DEVELOPMENT OF THE SERVICE SECTOR IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN //American Journal of Business Management, Economics and Banking. – 2022. – Т. 4. – С. 57-60.
11. Abidovna X. D. Features of the formation of services industry management //Asian Journal Of Multidimensional Research. – 2022. – Т. 11. – №. 7. – С. 142-148.
12. Аббосов Б. А., Худайбердиева Д. А. ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОНЯТИЙ "УПРАВЛЕНИЕ" И "МЕНЕДЖМЕНТ" //Проблемы и достижения современной науки. – 2019. – №. 1. – С. 74-75.

